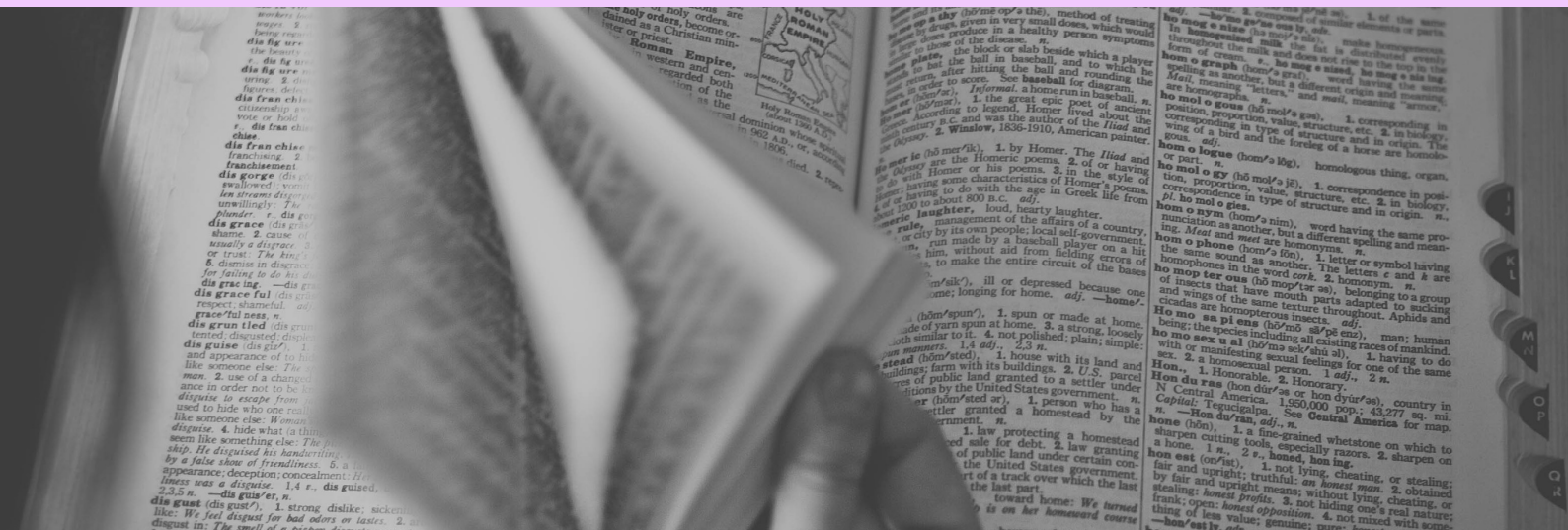

Col·legi Oficial de
Psicologia de Catalunya

Grup de Treball de Violències masclistes

GLOSSARI

25 de novembre de 2021

ÍNDEX

- 1** **A. Assetjament sexual i per raó de sexe en l'àmbit laboral**
Laura Francolí
- 2** **C. Ciberassetjament**
Clàudia Sarrión
- 3** **C. Cosificació del cos femení**
Elisa Muñoz
- 4** **C. Cultura de la violació**
Montse Vila
- 5** **D. Discriminació**
Chus Rodríguez
- 6** **F. Femicidi**
Yolanda Ballesteros
- 7** **L. Llum de gas**
Beatriz Martínez i Laura Cabrera
- 8** **M. Microviolències masclistes**
Eva Garcia
- 9** **V. Violència vicària**
Claudia Sarrión, Yolanda Ballesteros i Beatriz Duran
- 10** **V. Violències masclistes**
Laura Francolí
- 11** **V. Violència institucional**
Beatriz Martínez

A

ASSETJAMENT SEXUAL I PER RAÓ DE SEXE EN L'ÀMBIT LABORAL

Consisteix en comportaments no desitjats per la persona que els rep basats en aspectes relacionats amb la seva condició de sexe/gènere i que creen un entorn intimidatori, degradant, humiliant o ofensiu. Quan aquests comportaments són de naturalesa sexual, parlem d'assetjament sexual. Sovint es requereix d'una reiteració d'aquest tipus de comportaments per a ser tipificats com a tal, tot i que un comportament aïllat pot tenir un fort impacte en qui ho pateix.

Es donen en l'àmbit laboral, en horari i lloc de treball o fora d'aquests, sempre que tingui relació amb la feina.

C

CIBERASSETJAMENT

Acte de coartar la llibertat d'una persona a través de les noves tecnologies. Pot constituir un delict penal. La víctima de ciberassetjament es pot sentir humiliada, terroritzada i controlada per una o més persones que mitjançant diferents tipus de formes de contactar (missatges privats, whatsapp, correus electrònics, publicacions a grups de Facebook, webs, blogs, etc) l'assetgen de manera insistent i/o permanent.

S'han descrit diferents tipus de ciberassetjament: *cyberbullying* (contextos escolars), ciberviolència de gènere (quan es dona dins d'una relació de parella), exclusió (fer el vuit a una persona dins d'una conversa de grup online), *grooming* (adult que enganya a un/a menor fent-se passar per menor amb la intenció de mantenir una relació), Suplantació de la identitat (fer-se passar per algú altre a les xarxes socials i publicant continguts ofensius), *sexpreading* (publicar imatges o vídeos de caràcter sexual d'una altra persona a les xarxes socials), sextorsió (coaccionar a algú amb l'amenaça de fer públiques imatges o vídeos de caràcter sexual).

C

COSIFICACIÓ DEL COS FEMENÍ

Violència simbòlica que consisteix a representar o tractar una dona com un objecte sexual, reduint-la a un instrument o bé de consum, ignorant la seva dignitat personal i habilitats intel·lectuals. Aquest procés separa, aïlla i/o emfatitza zones i atributs del cos de la resta de la personalitat, reduint-los a “eines” per al plaer masculí.

C

CULTURA DE LA VIOLACIÓ

Tota cultura, en una societat i època determinades, a la qual la violació és acceptada i normalitzada a causa d'estereotips i prejudicis sobre el gènere i la sexualitat. Son les cultures que permeten desacreditar, responsabilitzar o culpabilitzar les persones agredides, que representen el cos femení com a disponible ("violable", mentre que el d'un home no ho és) i la glamourització i la banalització de la violència.

Aquesta cultura provoca que, tot i gaudir d'unes lleis suposadament igualitàries, a la pràctica, es promogui el masclisme i la violència envers les dones. Sovint el sistema judicial patriarcal nega el valor de la paraula a la dona, la qüestiona la interpel·la des de la culpabilitat. Així, permet convertir en culpable la dona que ha patit l'abús i en canvi confraternitza amb els violadors: qüestiona la dona abans, durant i després de l'agressió amb l'única finalitat de justificar la violació.

D

DISCRIMINACIÓ

És el tracte diferenciat a una persona o conjunt de persones per determinades característiques de forma arbitrària.

Directa per raó de sexe: Situació en què es troba una dona que sigui, hagi estat o pugui ser tractada, atenent el seu sexe, de manera menys favorable que una altra en situació comparable.

Indirecta: Situació en què una disposició, criteri o pràctica aparentment neutres posa persones d'un sexe en desavantatge particular respecte a persones de l'altre sexe, llevat que aquesta disposició, criteri o pràctica es pugui justificar objectivament atenent una finalitat legítima i que els mitjans per assolir aquesta finalitat siguin necessaris i adequats.

F

FEMINICIDI

És l'assassinat d'una dona o més pel fet de ser-ho. A la Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista es defineix com els assassinats i homicidis de dones per raó de gènere, les induccions al suïcidi i els suïcidis a conseqüència de la pressió i violència exercida cap a la dona.

El feminicidi s'ha utilitzat per descriure les matances de dones per parelles íntimes i familiars; també s'ha utilitzat per descriure assassinats relacionats amb el gènere a la comunitat. El terme feminicidi es va introduir al segle passat per descriure matances de dones relacionades amb el gènere per reconèixer l'impacte de la desigualtat i la discriminació, identificades internacionalment com a causa fonamental de la violència contra les dones. El feminicidi s'ha identificat mundialment com una causa principal de mort prematura per a les dones, tot i que hi ha investigacions limitades sobre el tema a Europa.

El terme feminicidi va ser encunyat per Diana Russell, activista i escriptora feminista sud-africana el 1976 durant el Primer Tribunal Internacional sobre Delictes contra les Dones a Brussel·les i es defineix com "l'assassinat basat en el gènere d'una dona o una nena per part d'un home"

LLUM DE GAS

Tipus de violència psicològica en la qual la persona agressora tracta d'alterar la percepció de la realitat de la víctima, fent-la dubtar de la seva memòria, la seva percepció i/o el seu enteniment.

Aquesta manipulació provoca ansietat, confusió i/o depressió ja que frases com "estàs boja", "estàs exagerant" o "ets molt sensible" formen part d'aquest tipus de violència.

Sovint és molt difícil d'identificar i es produeix una escalada de poder per part de l'agressor on la víctima perd l'autonomia i l'estabilitat mental. La víctima sent culpa i s'acaba aïllant i l'agressor aconsegueix així exercir el seu paper de "salvador" retroalimentant la manipulació.

Les tècniques més habituals són: incongruències entre les paraules i els actes de l'abusador, menyspreu de la imatge pública, utilització de la mentida, menyspreu d'allò que valora la víctima, qüestionament de les capacitats bàsiques, atac i consol, i utilització de la projecció i del cercle més proper per fer creure a la víctima que realment s'equivoca.

M

MICROVIOLÈNCIES MASCLISTES

Qualsevol mostra subtil, socialment acceptada, de sexisme o masclisme a la vida quotidiana. Reflecteixen actituds inculcades pel sistema patriarcal i perpetuen la desigualtat de les dones respecte als homes. Aquestes microviolències es troben a tot arreu: dins la parella, a les relacions d'amistat i família, en la forma de comunicar-nos, a la feina... El prefix “micro” fa referència precisament a què sovint són imperceptibles per la majoria, passant desapercebudes, però de cap manera significa que siguin poc importants o irrelevantes.

Exemples de microviolències masclistes són: utilitzar el masculí com a genèric, els insults exclusivament masculins com fill de puta, *nenaza* o marieta, que són misògins i no tenen equivalent femení, així com insults exclusivament femenins com bruixa o histèrica; diferenciar entre “senyora” i “senyoreta”, com si el matrimoni canviés l'estatus d'una dona però no el d'un home, a qui sempre se li diu “senyor”; preguntar “tens la regla?” a una dona per invalidar el seu enuig o desacord, per exemple quan s'està debatent sobre alguna cosa; els acudits masclistes; expressions com “els homes ajuden en les feines de casa”, com si no fos una qüestió de corresponsabilitat, entrades als llocs gratis per les dones, però no pels homes, perquè s'està utilitzant a les dones com a producte; portar el compte o la beguda amb més graduació d'alcohol a l'home en un bar o restaurant, etc.

V

VIOLÈNCIA VICÀRIA

Violència exercida per l'home indirectament cap a la dona a través dels fills i filles que tenen en comú, amb l'objectiu de fer mal a la mare. Quan s'estableix el règim de custòdia al moment de la separació, sovint pares que han estat agressors poden gaudir de temps amb els fills i filles sense supervisió. En alguns casos aquestes trobades poden ser fruit de maltractaments psicològics i/o físics cap als i les menors i fins i tot arribant al màxim exponent, l'assassinat, amb la intenció de continuar fent mal a la mare permanentment i allà on més li dol.

L'agressor sap que assassinar als fills i a les filles és assegurar-se que li infringeix a la mare un dolor intens. És el dany extrem. La perversitat de la violència de gènere. L'assassinat és el final d'una violència directa prèvia sobre la mare.

Quan no es tenen fills en comú la "figura vicaria" (substitut/a) poden ser noves parelles de la dona, familiars de primera grau, amistats properes, mascotes, etc.

A la Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista es defineix com qualsevol tipus de violència exercida contra els fills i filles amb la finalitat de provocar dany psicològic a la mare.

V

VIOLÈNCIES MASCLISTES

Violències que s'exerceixen contra les dones com a manifestació de la discriminació i la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que té com a resultat un dany o un patiment físic, sexual i/o psicològic, i que es poden produir en l'àmbit públic, privat i digital.

Aquestes violències són unidireccionals (dels homes vers les dones), abarquen diferents comportaments que van des dels insults fins a l'assassinat i tenen per objectiu mantenir la discriminació i la desigualtat entre homes i dones.

Conèixer les especificitats i característiques d'aquestes violències facilita la detecció i l'acompanyament adequat evitant diagnòstics que invisibilitzen la causa real del malestar de les persones afectades.

V

VIOLÈNCIA INSTITUCIONAL

La violència institucional són les pràctiques o omissions per part de les administracions públiques que tenen conseqüències revictimitzadores sobre les dones. Inclou la producció legislativa i la interpretació i aplicació del dret que provoqui aquest mateix resultat.

A la Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista es defineix la Violència en l'àmbit institucional com a “accions i omissions de les autoritats, el personal públic i els agents de qualsevol organisme o institució pública que tinguin per finalitat retardar, obstaculitzar o impedir l'accés a les polítiques públiques i a l'exercici dels drets que reconeix aquesta llei per a assegurar una vida lliure de violència masclista, d'acord amb els supòsits inclosos en la legislació sectorial aplicable. La manca de diligència deguda, quantitativa i qualitativa, en l'abordatge de la violència masclista, si és coneguda o promoguda per les administracions o esdevé un patró de discriminació reiterat i estructural, constitueix una manifestació de violència institucional. Aquesta violència pot provenir d'un sol acte o pràctica greu, de la reiteració d'actes o pràctiques de menor abast que generen un efecte acumulat, de l'omissió d'actuar quan es conegui l'existència d'un perill real o imminent, i de les pràctiques o omissions revictimitzadores. La violència institucional inclou la producció legislativa i la interpretació i aplicació del dret que tingui per objecte o provoqui aquest mateix resultat. La utilització de la síndrome d'alienació parental també és violència institucional.”